

Ауасытәысса изинқәа Зегъеицырзеипышу Адекларация

Алагалажәа

Дызустзаалак, ауасатәыссатә таацәара иалахәу ихатыри, иара иузиқәымтхо имоу изинқәеи, ахақәитрей, аиашарей, адунеижәларбжьаратәи атынчрей шыаҭас ишымоу хшысышытра азуа,

иара убас ауасы изинқәа ратәамбарей хырсаа рымтарей, ламыс змоу дарбанзаалак изымычхаша агыгшәыгратә хымсапгашәа ақынза ауасы дышнанагахәо еилкааны, насгы ауасы иажәеи идунеихәапшышьеи дрықәитны, ашәарей амамзаарей дыдмыргәақуа – адунеи иахьабалак абри асыза апстазаара апцара ауасы зегъ ирейхау игәыфрақәа ишыруакыу хшысышытра азуа,

иара убас, ауасы ацъамыжәеи ахәурей иаартны дырғамгылар ада царта имамкәа ақынза инамгараз, ауасы изинқәа азакуан амчра иамыхьчар ада псыхәа шыкам хшысышытра азуа,

иара убас ажәларқәа рейсызара аизхазыбара ацхыраара шаҭахыу хшысышытра азуа,

иара убас Еиду Амилатқәа Рейҭкаара иалахәу ажәларқәа ауас ихадароу изинқәеи, ипатуи, ауас ихатара аҳаракырей, хәеи пхәыси зинла рейкарарей – абарт зегъ рахь ирымоу агәрагара рыпқапца ақны ишыақәрҭәҭаны ауаажәларратә ҭиарей ауас еиха ахақәитра иманы ипстазаара аиҭтәрей иацхраарц шырызбаз хшысышытра азуа,

иара убас еилахәу ахәынтқаррақәеи Еиду Амилатқәа Рейҭкаарей рус еицурала, зегъ еицырзеипышу ахатырейқәцарей ауасытәысса изинқәеи ихадароу ихәқәитрақәеи рымсапгара иацхраарц ахырызбаз хшысышытра азуа,

иара убас арт азинқәеи ахақәитрақәеи еицеипышны зегъ рзы аилкаарей, рхы иадырцаз абри аус анагзарей ацак ду шрымоу хшысышытра азуа

Ассамблеиа Хада

ирыланахәоит ауасытәысса изинқәа Зегъеицырзеипышу Адекларация, ажәларқәеи ахәынтқаррақәеи зегъы зынагзара реазыршәо хықәкык аҳасабала иахәапшыны, дарбанзаалак ауасы, аилазаара иарбан хуҭазаалакгы абри Адекларация рхы иархәаны, ацарадырра алартәара амсала абарт азинқәеи ахақәитрақәеи хатыр рықәцара иацхраауа, еиуеипышым амилаттәи, жәларбжьаратәи апрогрессивтә усхкқәа рынагзарала, иахьабалк, Еиду Амилатқәа Рейҭкаара иалахәу ахәынтқаррақәа рыкнеипыш, урт рнапатақа икоу атәылақәа ирықәнхо ажәларқәагы еицырзеипышны ирыдыркыларц, иагынарыгзаларц азы.

Ахәтач 1

Дарбанзаалак ауасы дшоуп ихы дақәитны. Ауаа зегъ зинлеи патулеи еиқароуп. Урт ирымоуп ахшыси аламыси, дара дарагъ аешьеи аешьеи рейпш еизыказароуп.

Ахуҭач 2

Дарбанзаалак ауасы абри Адекларация ирыланахәо азинқәеи ахақәитрақәеи зегъ имазароуп, милаҭлеи, хацалеи пхәыслеи, бызшәалеи, хылцшытралеи, динлеи,

маллеи, матуралеи, нхартә тыпҕлеи дунеихәаҕшышыалеи, цәаҕшшәахәылеи дызцазкуазаалак.

Иара убас дахықәнхо атәыла аполитикатә, азинтә, ма Адунеижәларбжьаратәи астатус зеиҕшразаалак, уи атәыла хыпҕшымзаргь, ма ахатә напхгара амамкуа азәыр инапацака иказагь, мамзаргьы даеакала ахақәитра наза амамзаргьы.

Ахәтач 3

Дарбанзаалак ауасы аҕстазаареи, ахақәитреи, хатала азә диламкьысуа аказаареи рзин имоуп.

Ахәтач 4

Дарбанзаалак ауасы атәра дтаргыламзароуп, ма акгы дақәитымкәа еазә инапацака дыкамзароуп; атәреи атәытииреи зеиуахк рылазаалагьы рзин ыкам.

Ахәтач 5

Дарбанзаалак ауасы ирхәацәарара, иргәакра, иахатыр аларкәра, иакәым иакәыршәара залшом.

Ахәтач 6

Дарбанзаалак ауасы, тәылас дахыыказаалакгы азин имоуп иара изинхатара азхарцаларц.

Ахәтач 7

Азакәан аҕаҕхьа ауаа зегь еикароуп, настгы еилых камцакәа азин рымоуп азакәан еикараны иахьчаларц. Дарбанзалак ауасы изинқәа реилагара, ма игәы иатахымкәа зинеилагарак иалархәра азакәан иалнамыршозароуп.

Ахәтач 8

Дарбанзаалак ауасы аконституциа ма азакәан иртаз ихадароу изинқәа анааилагаха азин имоуп иашьашәалоу амчхара змоу амилаттә усзбартала изинқәа реиташьақәыргылара.

Ахәтач 9

Дарбанзаалак ауасы хақәатәыла ирбаандастәра, иаанкылара, мамзаргьы иқәцара калом.

Ахәтач 10

Дарбанзаалак ауасы, иара изинқәеи уалс идуи еилкаахарцаз, настгы иара идырцоз ашьауҕатә аара цацҕәыс иамоу ашьақәыргылараз азин имоуп зегьы рзы икоу айкарара ихы иархәаны иус аартны, иашала, ихыпҕшым аусзбара иазбартә акацара.

Ахәтач 11

Дарбанзаалак, ацәгьара каицеит хәа ахара здырцаз ауасы, азин имоуп аара змам хәа дыпҕхьазаарц, иду аара азакәанмса инақәыршәаны, иаарту усзбарала еилырганы ишьақәыргылахаанза. Аара здырцо изапҕцахароуп закәанла ихы ихьчартә еиҕш аҕагылазаашьақәа.

Дарбанзаалак ауасы заа икайтцахъаз ирахэым уск ма иуалпъшьа ахынеимыгзаз азы аус датаны икэзбара калом, аара зхайдыртцо аус инапы аналакыз амилаттэ закэан ма адунеижэларбжыаратэи азин ас еипъш икоу аус цэгьюураны иампъхъазозтгы. Насгы еиха еицэоу хырхура дузақэыршэом, ацэгъара аниуаз аамтаз хырхушьас иказ аамчыдрахаз.

Ахэтач 12

Дарбанзаалак ауасы ихатэи итаацэаратэ пстазаареи хахэатэыла, азакэан иацанамкуа апырхагахара азэгы азин имам, иара убасгы инхарта тыпы, шэкэыла-быгышыла имоу аимадарақэа рымазеи, ихъз-ипъшеи иахатыри кыс рыкэым. Дызустзаалак абас еипъш ианипырхагаха ма ианилакыс аамтаз азакэан дахьчароуп.

Ахэтач 13

Дарбанзаалак ауасы хэынтқаррас дахыкэзаалакгы дахцо-дахъауеи, иахъааитаххалак итыз-тыпъ алхреи дрыкэйтуп.

Дарбанзаалак ауасы иарбан тэылазаалакгы, иара итэылагъ убрахъ иналатан далцны ацареи ипсадгылахъ ахынхэреи рзин имоуп.

Ахэтач 14

Дарбанзаалак ауасы иара итэылаф дыкфэацалан дрымазар, азин имоуп даеа тэым тэылак афы ахыцэахырта апъшаара.

Ари азин хархэара амоуроуп, аполитикатэ цакы змоу ацэгьюура акэымкэа ус даеа цэгьюурак иуызар, мамзаргы Еиду Амилатқэа Реиёкара ахыкэкэеи априпципқэеи ирфагыло уск иадхэалазар.

Ахэтач 15

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп атэылауас хэа ахъз аиура.

Дарбанзаалак ауасы хахэатэыла итэылауасра ма итэылауасра апсахразы имоу азин иалхэдаара калом.

Ахэтач 16

Зықэра назоу арпъарацэеи ахэса хэчкэеи цэапъшшэахэыла, милатла ма динхацарала хэа пкра камцакуа атаацэара алалара азин рымоуп. Урт атаацэара ианалало аамтазгы, таацэаракны ианеицынхогы, мамзаргы еилыцуазар азэи азэи зинла еикароуп.

Атаацэара алаларазы ашэкэтагалара калоит атаацэара иалало рсыцагы иртахны, еикэшахатны еибагозар.

Атаацэара псабаратэла ауажэлартатэ еилазаара гэцэс иамоуп, убри акынтэ аилазаарагъ ахэынтқаррагъ атаацэара рыхьчозароуп.

Ахэтач 17

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп амазара ихала ма еацёуuky дрылахэны пшэымара азиуа дыказарц.

Азэымзар азэгы хахэатэыла имазара имхра калом.

Ахәтач 18

Дарбанзаалак ауасы ихәыщреи, иламыси, идинхатареи дрықәйтны аҕазаара азин имоуп; ари азинахь иатцанакуеит ауасы идинхатареи идунеихәаҕшышьеи рыҕсахра ақәитра ахылшо, азин имоуп иара убасгьы идини идунеихәаҕшышьеи рымац иулар ихала, ма егырт ауаа дрылахәны, иаартны, мамзаргьы хаз чыдала, еиуеиҕшым анцәахацара иацу аритуалтә цасқәеи аусхкқәеи рынагзара.

Ахәтач 19

Дарбанзаалак ауасы иара идунеихәаҕшышьа дақәитуп, насгьы ишитахыу уи аарҕшра азин имоуп; ари азин иатцанакуа-досу иара идунеихәаҕшышьа ҕымкрыда дықәныкәалар илшоит, иара убасгьы дарбанзаалак ахәынтқарратә хәаақәа днырымкыло, ишааитаххалак, еиуеиҕшым адыррақәеи аидеақәеи рыҕшаареи, риуреи, иара излаиманшәалоу амсақәа рыла ауаа рыларцәареи илшоит хәа ауп.

Ахәтач 20

Дарбанзаалак ауасы атынчратә еизарақәеи ахеидкылақәеи ахрылархәра азин имоуп.

Азәымзар азәгьы мчыла цъара хеидкылак иалацара калом.

Ахәтач 21

Дарбанзаалак ауасы ихәынтқарра напхгара атара ихы алаирхәыр илшоит хатала, мамзаргьы зхы иақәитү алхрала иалхыу ахатарнакцәа рыла.

Дарбанзаалак ауасы егырт зегь реиҕш азин имоуп ихәынтқарраҕ амацураҕыҕ аанкылара.

Ажәлар ргәахәара акәхароуп аихабыра рымчра шыатас иаиуа4 урт ргәахәара зныҕшуа аамта-аамтала, насгьы еилагарада имсаҕгоу алхрақәа роуп. Алхрақәа мсаҕысуазароуп зегьы еицырзеиҕшу, еикароу алхратә зинтә шыата инақәыршәаны, маза бжыҕтирала мамзаргьы ауасы ихы дақәйтны ибжыы атира илзыршо даҕа мсақәак азыҕшааны.

Ахәтач 22

Дарбанзаалак ауаажәларратә еилазаара иалахәу ауасы ауаажәларратә маншәалара имазарц азы, иара убас иахатыр аламыркәреи, ихатара ҕиара аиуларци рзы ихы иаирхәарц илшоит аекономикеи ауаажәларреи акультуреи рганахь ала имоу азинқәа, амилаҕтә ҕазышәарақәеи адунеижәларбжыаратәи аицхыраарақәеи рыбзоурала иарбан хәынтқарразаалак ашыақәгылашыеи абеиарақәа иамои зеиҕшроу инақәыршәаны.

Ахәтач 23

Дарбанзаалак ауасы имоуп аҕеи иара иитахыу аусхк алхреи рзин, насгьы изаҕцазароуп иусураз иахәтоу атагылазаашьа бзиақәа, усурада даанымхарцаз дзыхьчаша азингьы имазароуп.

Дарбанзаалак ауасы, изинқәа ркны ҕкрак хәа камцакуа иҕьабаа иашьашәалоу аҕьаҕса аиура азин имоуп.

Дарбанзаалак аус зуа ауасы иара ихәтоу, настгы изхаша, их итаацәареи қәнагала изланыкәиғаша ицәбааһса аиура азин имоуп, зны-зынлагъ псыхәа анимам аамтазы асоциалтә цхыраара иоулароуп.

Дарбанзаалак ауасы азаанаттә еидгылақәа раһцәареи, иара интересқәа рыхьчараз азаанаттә еидгылақәа ралахәхареи азин имоуп.

Ахәтач 24

Дарбанзаалк аһсшыареи, иһсшыара аамта иара ишитахыу айәкаареи рзин имоуп, иусура мшы аркыәреи ауалафахәы зхыршәауа изаамтаньтәиу аһсшыара мшқәа риуреи азин абрахь иналацаны.

Ахәтач 25

Дарбанзаалак ауасы, ифатә-ижәтә, ишәцатәы, исны-игәара, амедицинатә хылаһшреи асоциалтә маншәалареи ухәа зда псыхәа имам зегы рганахь ала убри еиһш аһстазаара азин имазароуп иара ихгы итаацәарагъ ргәабзиареи рыбзареи ирыгмыжькуа иныкәиғаларц азы, иара убасгы усурада данаанха, ма данычмазсха, ма ааха җәҗәа аниоу, данеибаха ма данажә аамтазы, мамзаргы иара ихарамкуа ихы изныкәымго даныкала имазароуп ахныкәгараз ацхыраара азин.

Анацәеи ахәыцкәеи ичыдоу ахылаһшреи ацхыраареи рзин рымоуп. Дарбан хәычызаалакгы, атаацәарағы диизаргы, днашһазаргы социалла дыхьчазароуп.

Ахәтач 26

Дарбанзаалак ауасы ацара азин имоуп. Ацара аиура, алагамтатәи абжьаратәи ирыдамхаргы, хәыда-сада иказароуп. Алагамтатә цара зда псыхәа ыкам акакәзароуп. Атехникатә, ма апрофессионалтә цара изтаххалак зегы ироуртә атагылазаашьа ыказароуп. Ирейхау ацарагы, досу илшара зеиһшроу ала, икәманшәалахо зеиһшроу еиһш изтаххалак зегы аиура азин рымазароуп.

Ацара ауасы ихатара иназаны аҗиара иацхраауазароуп, иара убасгы ауасы изинкәеи ихадароу ихакәитракәеи рышкә икоу ахатыркәцара шьтнахуазароуп. Ацара адунеи ажәларқәа зегь рыбжьареи, цәаһшшәахәылеи, хылтшьтралеи динхатаралеи еихшоу ауаа ргәһкәа рыбжьареи аилибакаареи, анеибачхареи, аисызареи ирыцхраауазароуп, настгы Еидцоу Амилатқәа Рейәкаара атынчра арҗәҗәаразы имсаһнаго аусура иацхраауазароуп.

Атаацәа рхәыцкәа рыкәра мацнац азин рымоуп рхәыцкәа рзы еиһбуп хәа цара хкыс ирыһхәазо алхра.

Ахәтач 27

Дарбанзаалак ауасы азин имоуп акультуратә һстазаара иара ишитахыу алахәхара, аказара гәахәара инатә акацара, ацарадырратә прогресс аәалархәра, настгы уи уасы инатә абейарақәа рхархәара.

Дарбанзаалак анаукатә, алитературатә, ма асахьаркыратә усумтақәа аһызцаз иусумтақәа рганахь ала имоу ауасышәаратәи аматериалтәи интересқәа рыхьчара азин имоуп .

Ахәтач 28

Дарбанзаалак ауасы абри Адекларацияе зызбахә хәоу азинқәеи ахақәитрақәеи инагзаны аңстазаараеы алартәара алзыршаша ауаажәларратәи адунеижәларбжьаратәи еиҕкаашьақәа рзин имоуп.

Ахәтач 29

Дарбанзаалак ауасы аилазаара аҕаңхьа идуп еиуеиңшым ауалқәа. Убри аилазаара асныңкоуп иара ихатарагы инагзаны ңымкрыда иахьҕауа.

Абарт азинқәеи ахақәитрақәеи рынагзараан ауасы дңызкуа хәа акгы ыкамзароуп, егырт ауаа рзинқәеи рхақәитрақәеи иахәтоу ахатырқәцара роурц азы, настгы ауасышәара дцак аҳасабала хра зланы иқәнаргыло азцаатәқәа рынагаразы, адемократиатә еилазаарае ауаажәларратә еиҕкаара ашьақәыргылареи азеиңш мышхәабзареи рзы азакәан ишьақәнаргыло ңкрақәак рыда.

Абарт азинқәеи ахақәитрақәеи рынагзара Еидцоу Амилатқәа Реиҕкаара ахықәкқәеи априңципқәеи ирғамгылозароуп.

Ахәтач 30

Абри Адекларацияе иану иарбан хәтачзаалакгы хаз игоу хәынтқаррак, ма гәңсык ауаа, мамзаргы хатала азәы абрака зызбахә хәоу азинқәеи ахақәитрақәеи раңыхраз аусқәа рымсаңгара азин инатоушәа аилкаара иашам.